

TILLGÅNG TILL STADSKVALITETER

BAKGRUND

Stockholm stad har påbörjat arbetet med en kommission för social hållbarhet. Till den första rapporten "Skillnader i livsvillkor i Stockholm" har Spacescape fått uppdrag av Stadsledningskontoret att ta fram kartor och statistik över socioekonomi, bostadspriser samt skillnader i stadskvaliteter, så som tillgång till arbetsplatser, offentlig och kommersiell service, kollektivtrafik, offentligt rum och parker.

Uppdragsledare har varit Paul Alarcon och Helen Slättman på Stadsledningskontoret.

METODIK

Analyser av tillgång till stadskvaliteter har utgått från karteringar av arbetsplatser, offentlig och kommersiell service, kollektivtrafik, offentligt rum (gator och gångvägar) och parker. Dessa geografiska data har inhämtats från SCB, kommunen och Spacescape och har summerats inom stadens stadsdelar. De utvalda stadskvaliteterna utgår i huvudsak från den bostadsmarknadsstudie som Spacescape och Evidens gjorde 2012 för Regionplanekontoret och sex kommuner, däribland Stockholms stad. Studien går under namnet "Värdering av stadskvaliteter". Denna studie pekar vilka kvaliteter som driver bostadsefterfrågan, vilket visar sig vara tillgången och närhet till vardagsmålpunkter inom gångavstånd, vilket har störst betydelse för samhällets resurssvaga. Samtlig analysmetodik baseras på den senaste stadsbyggnadsforskningen som bland annat bedrivits på Arkitekturskolan KTH.

INNEHÅLL

Socioekonomiskt index.....	3
Medelinkomst	4
Bostadspriser	5
Tillgång till arbetsplatser med kollektivtrafik	6
Tillgång till lokala arbetsplatser	7
Tillgång till kommersiell service	8
Tillgång till offentlig service	9
Tillgång till offentligt rum.....	10
Tillgång till park.....	11
Stadskvaliteter och socioekonomi.....	12

TEAM

Alexander Ståhle, uppdragsansvarig

Staffan Swartz, handläggande

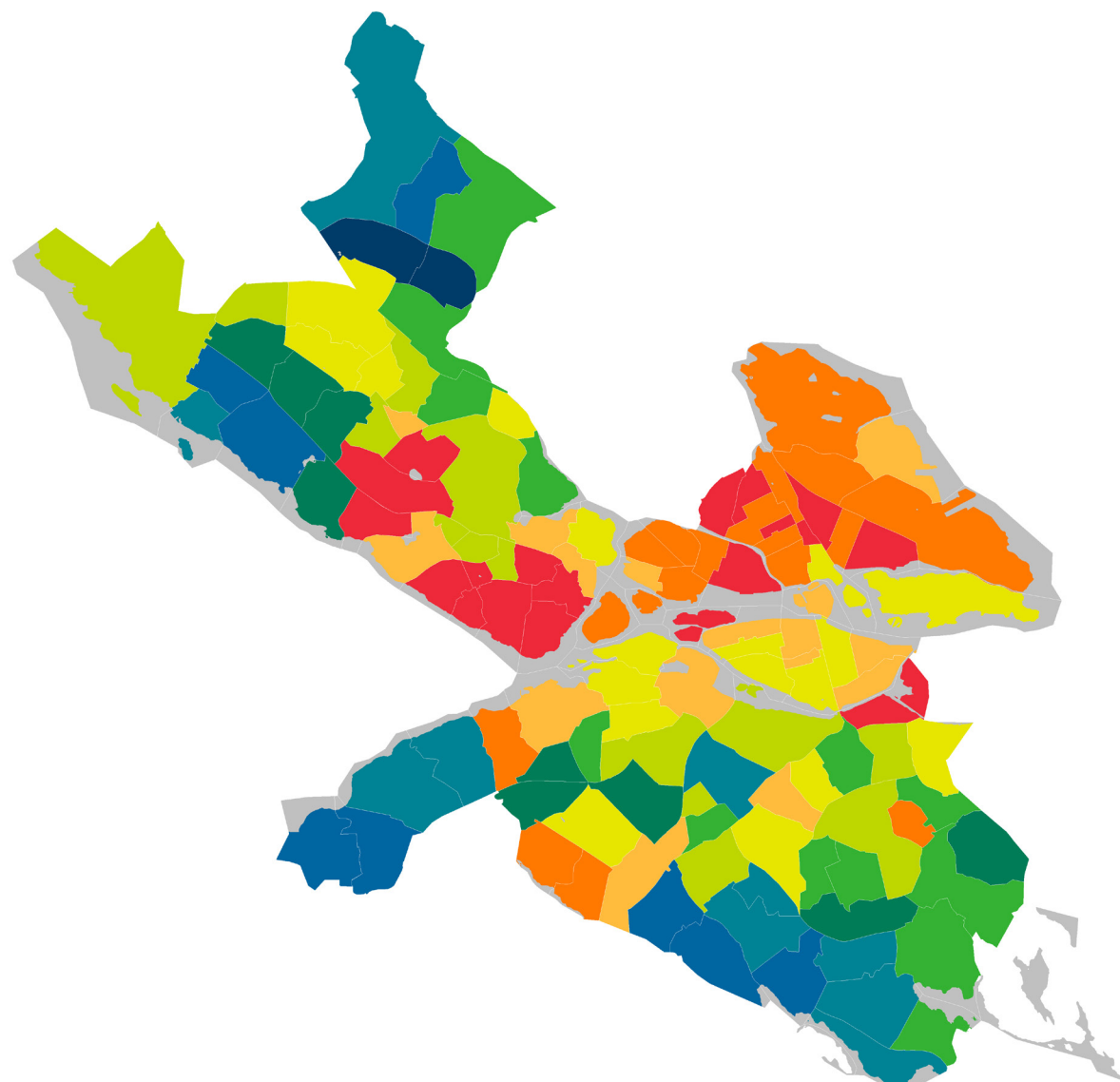
Spacescape AB

Östgötagatan 100 / Box 4700 / SE-116 92 Stockholm / Sweden
Tel +46 8 452 97 67 / www.spacescape.se / info@spacescape.se

SOCIOEKONOMISKT INDEX

Det socioekonomiska indexet beräknas som andelen höginkomsttagare plus andelen med eftergymnasial utbildning, dividerat med två.

Högst index har delar av Bromma, Norra innerstaden och Hammarby sjöstad. Lägst index har miljonprogramsområdena Tensta, Rinkeby, Rågsved, Skärholmen, Vårberg och Fagersjö.

KÄLLA: SCB 2014

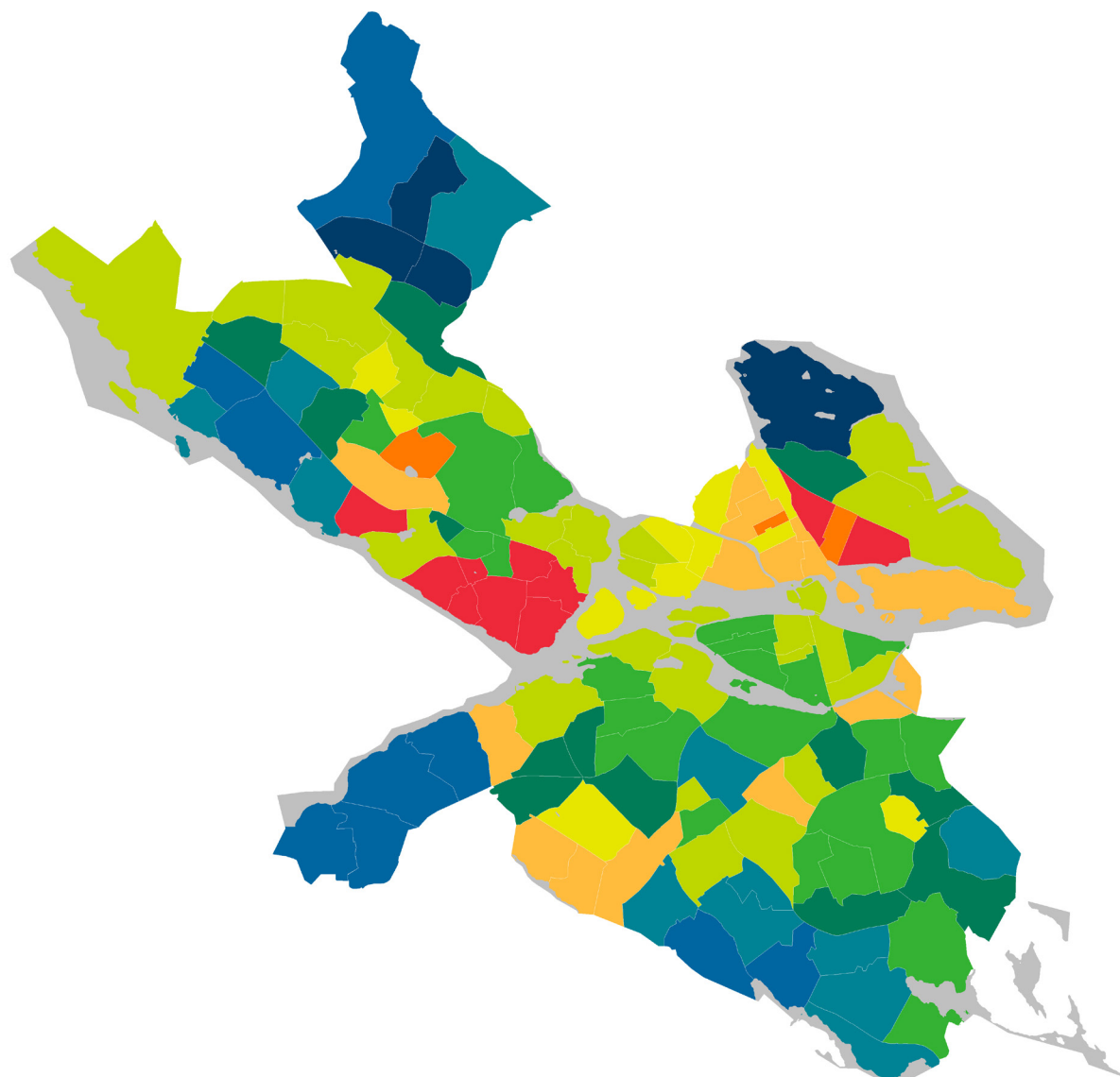
KARTA: SOCIOEKONOMISKT INDEX (0-100)

>46 42-46 38-42 34-38 30-34 26-30 22-26 18-22 14-18 <14

MEDELINKOMST

Medelinkomsten beräknas som den genomsnittliga månadsinkomsten.

Högst medelinkomst finns i Södra Ängby, södra Bromma och Östermalm. Lägst finns i Tensta, Rinkeby och Husby.

KÄLLA: SCB 2014

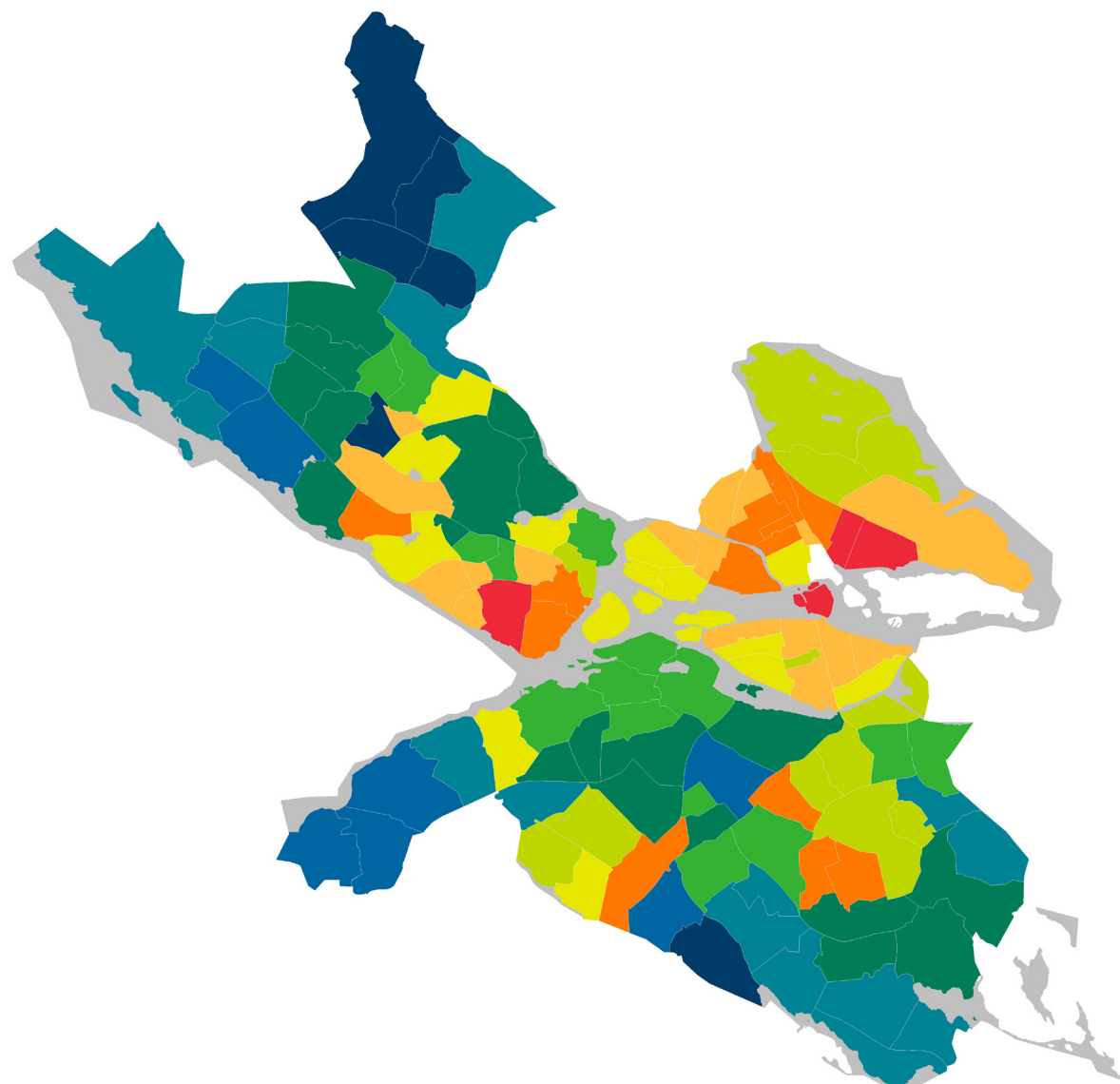
KARTA: MEDELINKOMST (KR/MÅNAD)

>455 000 420 000–455 000 385 000–420 000 350 000–385 000
315 000–350 000 280 000–315 000 245 000–280 000 210 000–245
000 175 000–210 000 <175 000

BOSTADSPRISER

Det vanligaste sättet att mäta en bostadspris är kronor per kvadratmeter boyta. Det avspeglar betalningsviljan och bostadens värde och relativa attraktivitet på bostadsmarknaden. Kartan visar det genomsnittliga försäljningspriset per kvadratmeter för alla sålda bostäder, bostadsrätter och småhus, under 2011.

Högst bostadspriser återfinns på Östermalm, Norrmalm, Östra Kungsholmen i innerstaden och i villaområdena i södra Bromma, Älvsjö och Enskede. Lägst bostadspriser finns i Tensta, Rinkeby, Husby, Akalla, och Fagersjö.

KÄLLA: VÄRDERINGSDATA 2011

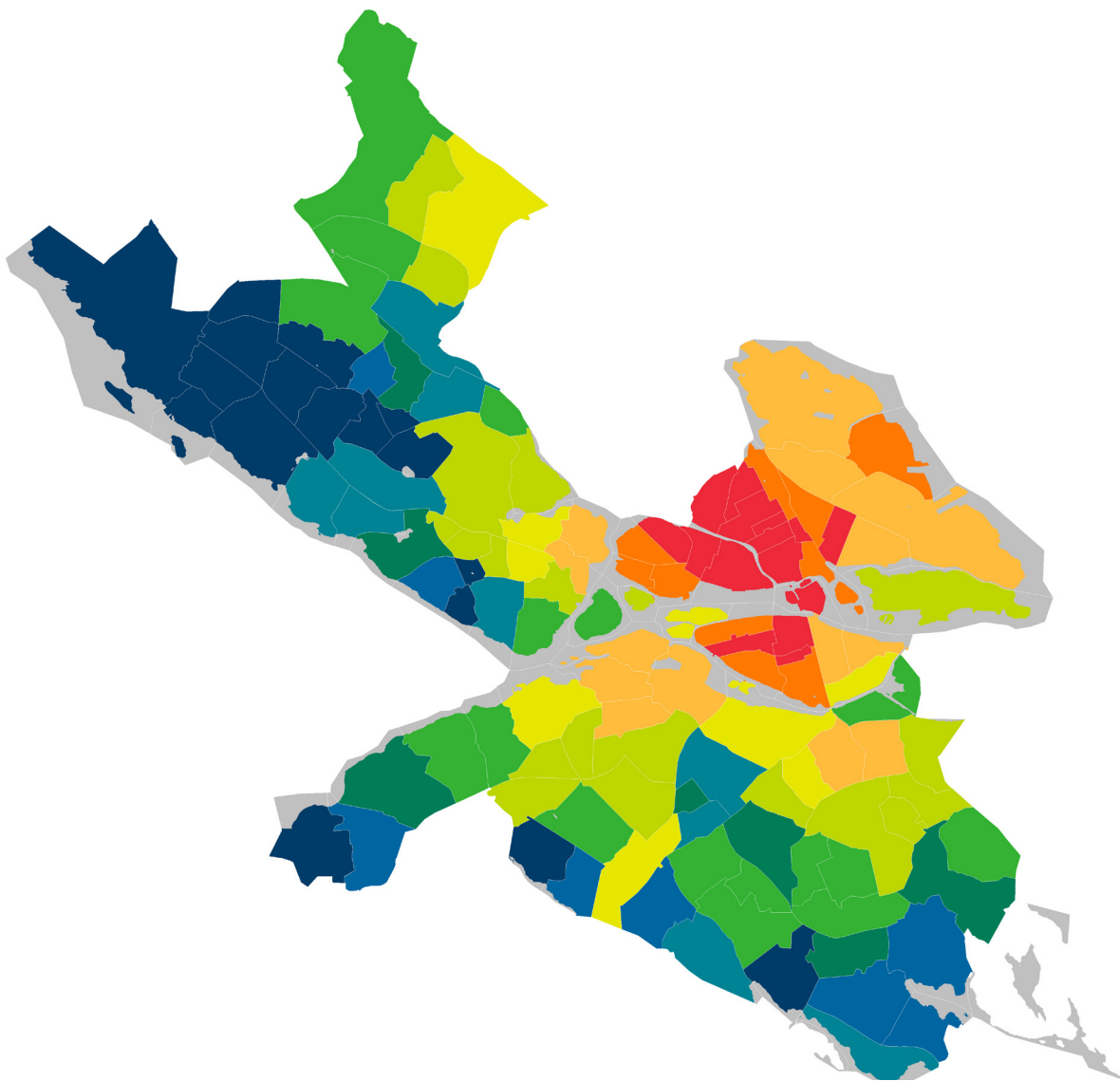
KARTA: FÖRSÄLJNINGSPRIS PER KVM

>63 000 57 000–63 000 51 000–57 000 45 000–51 000
39 000–45 000 33 000–39 000 27 000–33 000 21 000–27 000
15 000–21 000 <15 000

TILLGÅNG TILL ARBETSPLATSER MED KOLLEKTIVTRAFIK

Möjligheten att få jobb och att kunna arbetspendla avgörs i hög grad av var företagen ligger i relation till kollektivtrafiken. Kartan visar hur många arbetsplatser man når inom 30 minuters avstånd från stadsdelen.

Flest arbetsplatser nås från innerstaden. Hjorthagen, Alvik, Liljeholmen och Gullmarsplan har bäst tillgänglighet utanför innerstaden, därefter kommer Kista, Älvsjö och Hägersten.

KÄLLA: TMR/REGIONPLANEKONTORET 2013

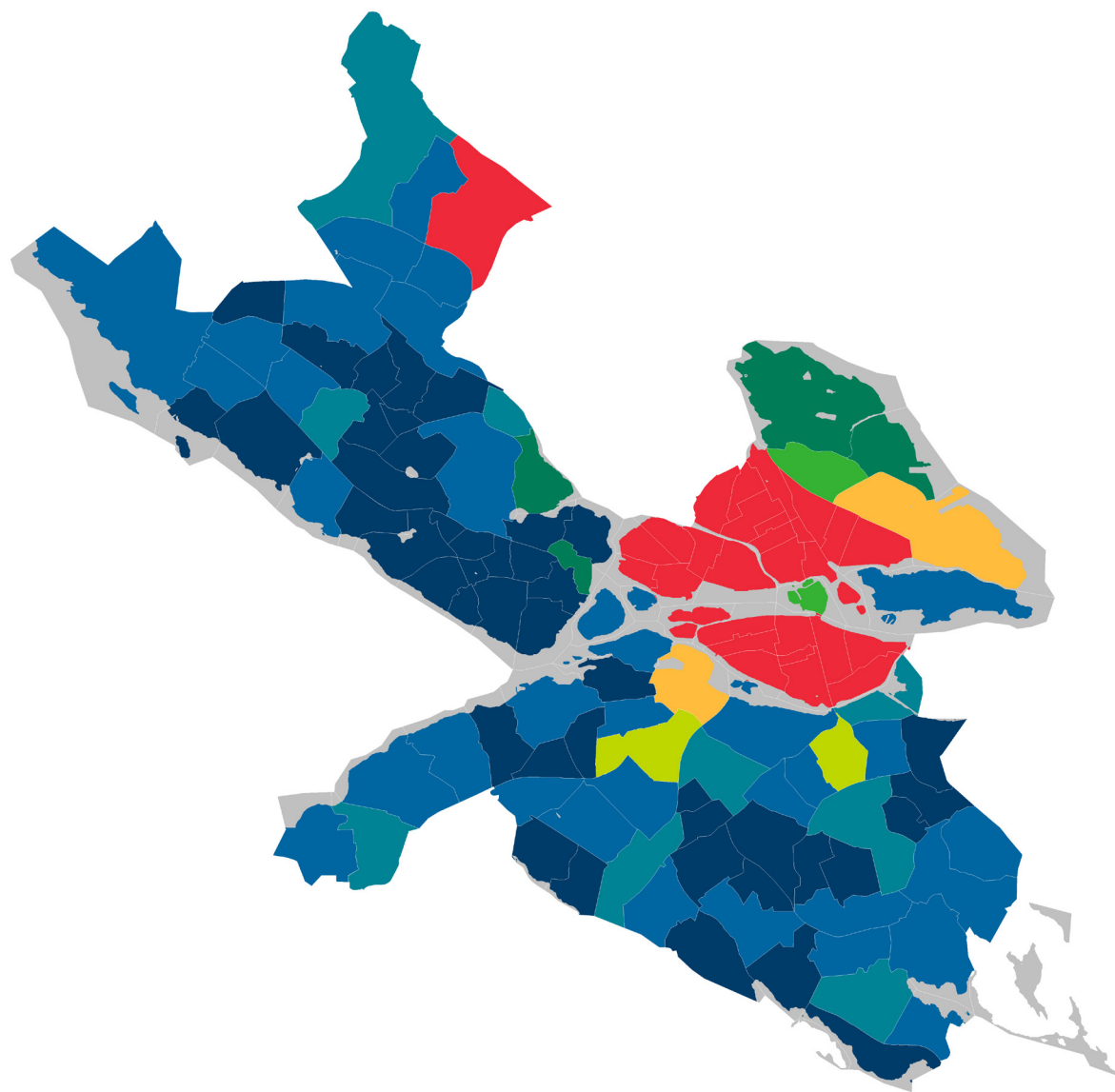
KARTA: ARBETSPLATSER INOM 30 MIN KOLLEKTIVTRAFIK

>550 000 500 000–550 000 450 000–500 000 400 000–450 000
350 000–400 000 300 000–350 000 250 000–300 000
200 000–250 000 150 000–200 000 <150 000

TILLGÅNG TILL LOKALA ARBETSPLATSER

Att bo nära arbetsplatser har betydelse för tillgången och upplevelsen av närhet till arbetsmarknaden. Kartan visar antal arbetsplatser inom stadsdelerna.

Flest arbetsplatser finns i innerstaden och i Kista. Därefter kommer Ljleholmen, Västberga, Gärdet och Gullmarsplan.

KÄLLA: SCB 2006

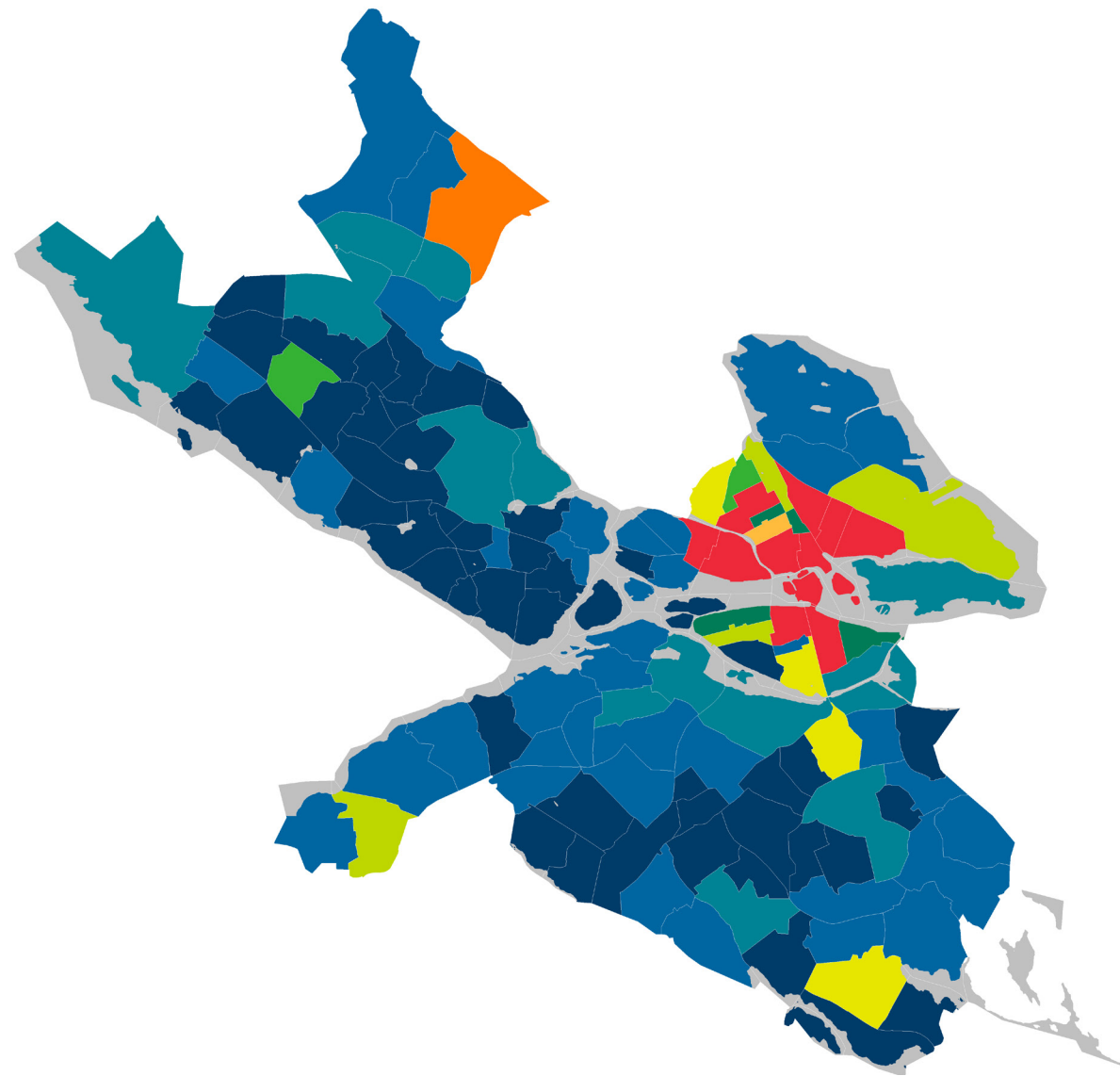
KARTA: ANTAL ARBETSPLATSER

>17 000 15 000–17 000 13 000–15 000 11 000–13 000
9 000–11 000 7 000–9 000 5 000–7 000 3 000–5 000
1 000–3 000 <1 000

TILLGÅNG TILL KOMMMERSIELL SERVICE

Kommersiell service innefattar handel, restauranger och kommersiell kulturverksamhet.

Störst tillgång på lokal service finns i innerstaden samt i stadsdelar med större köpcentrum såsom Kista, Vällingby, Skärholmen, Farsta och Gullmarsplan.

KÄLLA: SCB 2006

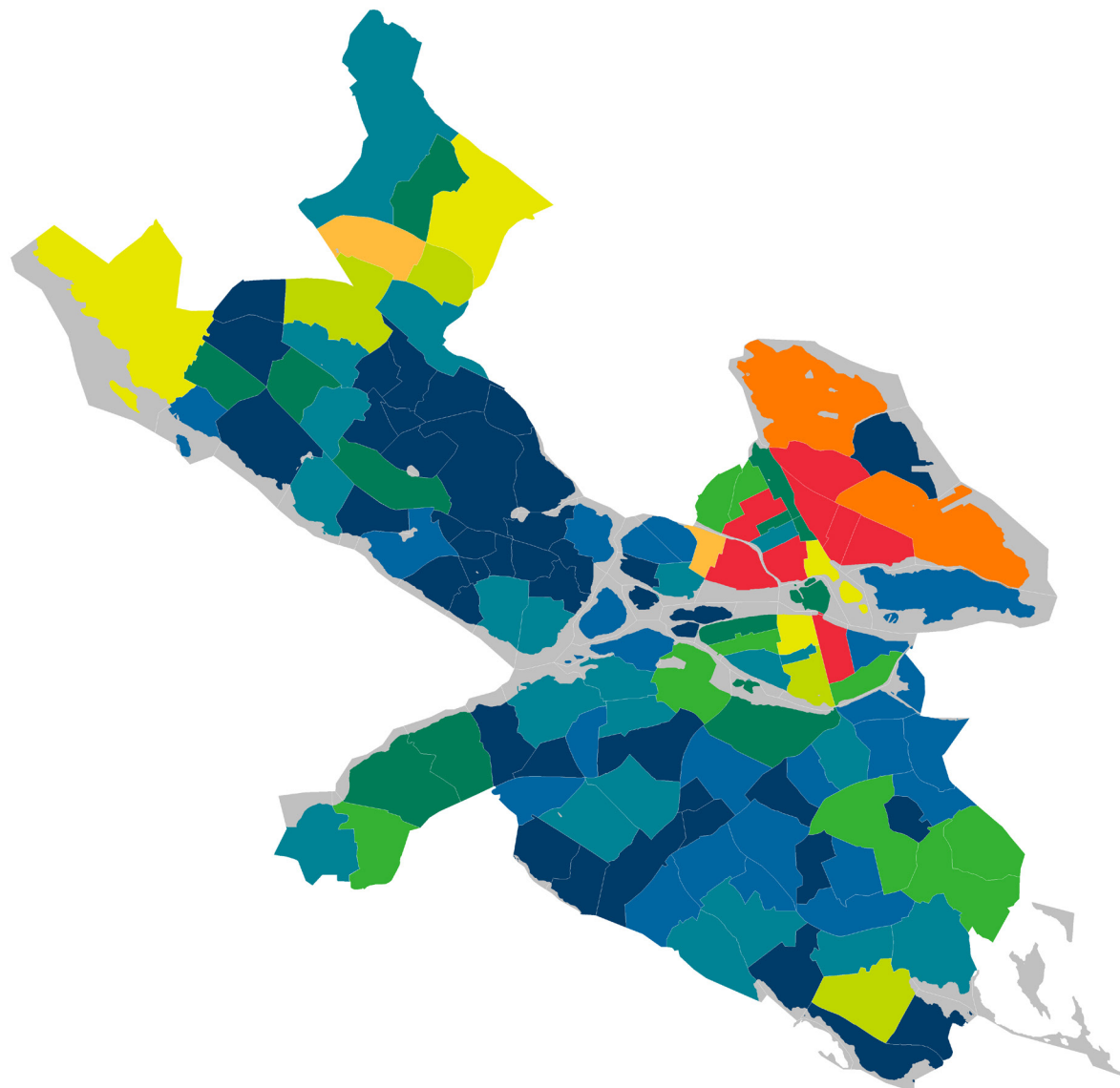
KARTA: MÅLPUNKTER MED KOMMMERSIELL SERVICE

>130 115-130 100-115 85-100 70-85 55-70 40-55
25-40 10-25 <10

TILLGÅNG TILL OFFENTLIG SERVICE

Offentlig service innefattar skola, vårdcentraler, omsorgverksamheter och kommunala kulturverksamheter.

Störst tillgång på offentlig service finns i innerstaden. Ytterstaden finns en viss högre koncentration av offentlig service i Tensta och Husby.

KÄLLA: SCB 2006

KARTA: MÅLPUNKTER MED OFFENTLIG SERVICE

>58 52-58 46-52 40-46 34-40 28-34 22-28
16-22 10-16 <10

TILLGÅNG TILL PARK

Parker är viktiga för vardagsrekreation, barns lek, unga utveckling och som allmänna mötesplatser.

Mest parkyta finns i och kring Vällingby, Grimsta, Tensta, Rinkeby, Hjulsta, Östermalm, västra Kungsholmen, Västra Södermalm, Hagsätra och Rågsved. Sammanfattningsvis är det vissa miljonprogram och vissa delar av innerstaden som har mest park i Stockholms stad.

KÄLLA: SOCIOTOPKARTAN 2014

KARTA: ANDEL PARKYTA INOM STADSDEL

>23 % 20,5-23 % 18-20,5 % 15,5-18 % 13-15,5 % 10,5-13 %
8-10,5 % 5,5-8 % 3-5,5 % <3 %

TILLGÅNG TILL OFFENTLIG RUM

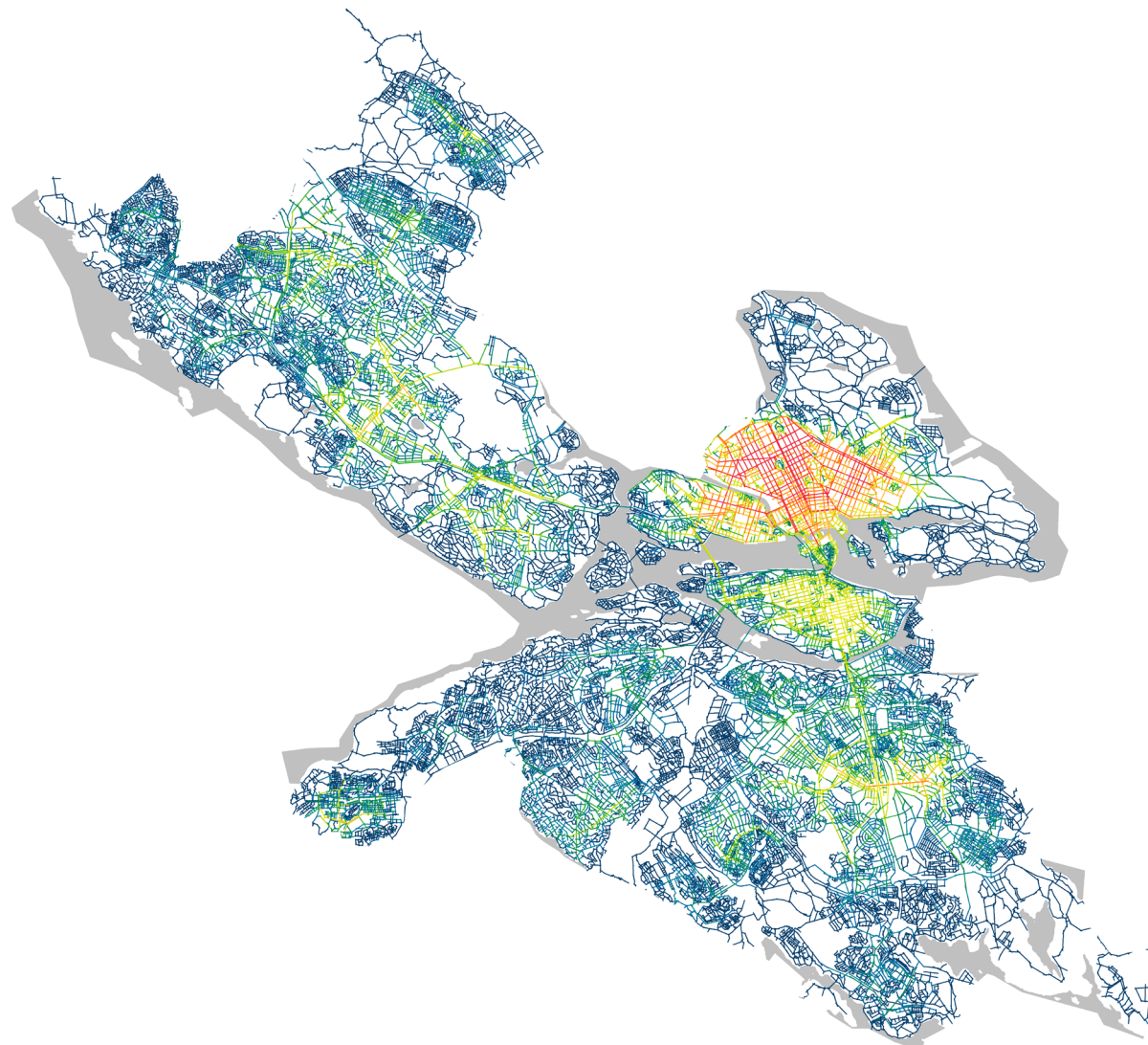
Stadens gator, parker och gångvägar är offentliga rum som kopplar ihop staden och dess stadsdelar. Genom att analysera hur varje enskilt stadsrum kopplar sig till alla andra ges ett värde på hur pass integrerade stadsrummen är med varandra. Denna analysmetodik har utvecklats inom forskningsfältet Space syntax och har visat sig fånga i vilken grad som människor rör sig mellan stadsdelar och uppfattar stråk som centrala eller lokala. Centrala stråk är välintegrerade och har därmed stor betydelse för att koppla ihop staden och bidra till den rumsliga integrationen, som har konkret inverkan på den upplevda social integration.

Stadsdelar med stor tillgång till offentliga rum, tack vare ett väl sammankopplat gatunät, är innerstadens stadsdelar, samt vissa av villaförorterna som till exempel Ensked och Bromma. Rumsligt segregerade, isolerade, stadsdelsenklaiver är exempelvis Tensta, Rinkeby, Farsta, Hässelby, Rågsved, Fagersjö.

KÄLLA: SPACESCAPE 2015

KARTA: RUMSLIG INTEGRATION (R12)

Hög tillgång Låg tillgång

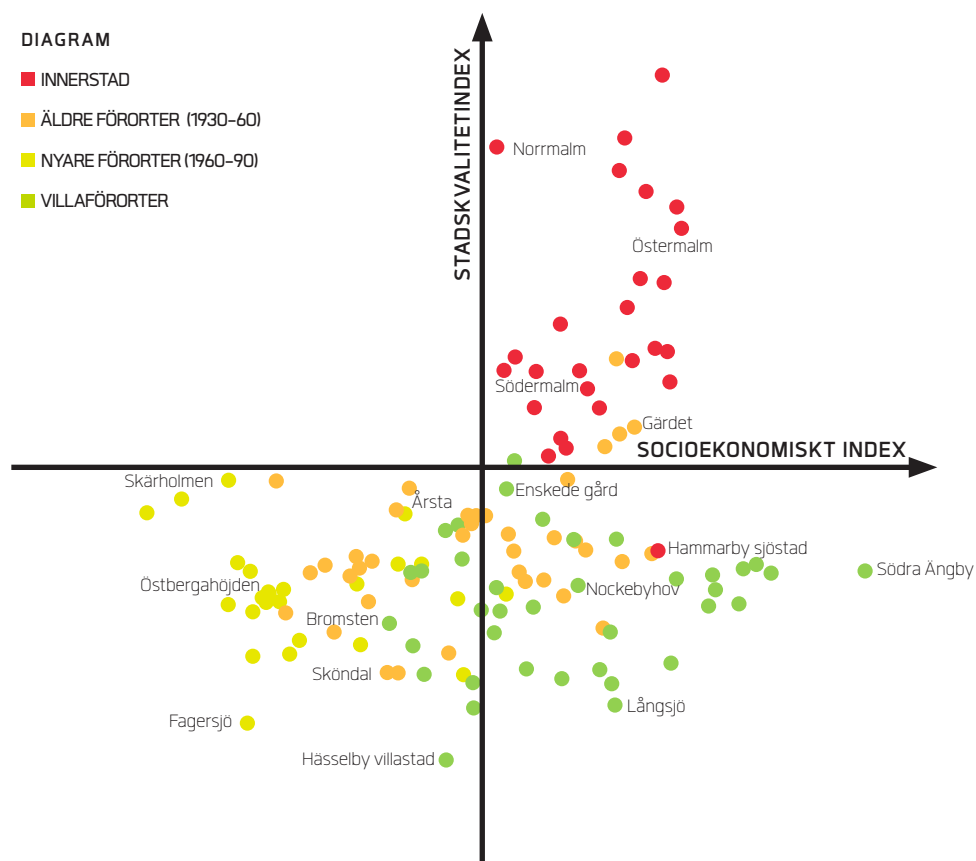

STADSKVALITETER OCH SOCIOEKONOMI

Ett stadskvalitetindex beräknades genom att slå ihop fem grundläggande stadskvaliteter - *tillgången till arbetsplatser, service, kollektivtrafik, offentliga rum och parker*. Detta stadskvalitetindex, som kan beskrivas med det engelska "walkability", fångar i hög grad hur man kan nå stadens kvaliteter utan bil. Detta index har plottats mot det socioekonomiska indexet (andelen höginkomsttagare och och högutbildade) i diagrammet till höger.

Diagrammet visar en tydlig uppdelning av stadsdelar. Innerstaden har många stadskvaliteter (lågt bilberoende) och högt socioekonomiskt index. Ytterstaden har färre stadskvaliteter men det finns stora skillnader inom villastaden, äldre och nyare förorter. Villaförorter har högst socioekonomiskt index, där Enskede gård har många stadskvaliteter emedan Hässelby villastad har få. Äldre förorter har ett måttligt till högt socioekonomiskt index, där Årsta har många stadskvaliteter men Sköndal har få. Nyare förorter, som består i huvudsak av Miljonprogrammet, har lägst socioekonomiskt index, där Skärholmen har många stadskvaliteter men Fagersjö har få.

Sammanfattningsvis. Höginkomsttagare och högutbildade tenderar välja lägenheter i stadsdelar med fler stadskvaliteter och lågt bilberoende. Detta gäller inte i lika hög grad de som bor i villa som kan välja andra lägeskvaliteter då de också måste ha råd med bil. Samhällets resurssvaga torde ha mest behov av närheten till stadskvaliteter och bilberoende. Därför är det viktigt att stadsplaneringen syftar till att öka tillgången till stadskvaliteter just för dem. Det betyder att lyfta stadsdelarna i det nedre vänstra hörnet i diagrammet upp till det övre vänstra hörnet. Att flytta stadsdelar åt höger i diagrammet har mer med arbetsmarknad och utbildningsväsende att göra, men det finns ett samspel med stadsplaneringen. Bygger vi en attraktiv stad så torde det ha väsentlig påverkan på tillväxt och välfärd.

SPACESCAPE

Spacescape AB / Östgötagatan 100 / Box 4700 / SE-116 92 Stockholm / Sweden
Tel +46 8 452 97 67 / www.spacescape.se / info@spacescape.se